

Javlinskij: Rusko míří k autokracii

05.listopadu 2004 Radomír Jungbauer

Dne 19. října Asociace pro mezinárodní otázky společně s Ústavem mezinárodních vztahů uspořádala setkání s předním představitelem moderní ruské pravice a poslancem Státní dumy v letech 1993-2003 Grigorijem Javlinským.

Tento autor několika knih a zakladatel politické strany Jablko, která se po roce 1993 pokoušela stát hlavní opoziční demokratickou silou v Rusku, ve svém pražském vystoupení přednesl řadu pozoruhodných postřehů, které vzhledem ke stávajícímu deficitu informací o názorech ruské pravice vzbuzují pozornost.

Někdejší místopředseda vlády a v letech 1996 a 2000 kandidát na úřad prezidenta (získal 5-7 miliónů hlasů) nešetřil kritikou poměrů ve své zemi. Uvedl, že nelze hovořit o nějakých Putinových reformách, ale jedná se jen o politická opatření, jejichž cílem je upevnění autokratického způsobu vlády. Připomeňme, že obdobně loňské zatčení a uvěznění nejbohatšího Rusa, podnikatele Chodorovského, Javlinskij charakterizoval jako „událost jasně signalizující směřování Ruska k autokratickému režimu“. Vyjádřil se kriticky o těch západních státnících, kteří poklepávají Putinovi po ramenu a oceňují jeho pevnou ruku. Spatřuje v tom podceňování Rusů, kteří tíhnou k demokracii stejně, jak tomu je v jiných zemích. Podle něho svět zatím nedocenil, že ruské obyvatelstvo se dobrovolně vzdalo komunismu, nicméně na skutečně demokratické reformy zatím čeká. V nejvyšších státních funkcích se zatím střídají členové vrcholných orgánů KSSS či KGB a na rozdíl od situace např. u nás, se ruskému obyvatelstvu údajně daří hůře než dříve. Zhoršila se zejména jeho sociální a bezpečnostní situace.

Válku v Čečensku považuje tento liberální politik a ekonom od začátku za zločinnou, ale odejít ze severního Kavkazu, kde nezaměstnanost dosahuje až 80 %, Rusko nyní prostě nemůže, neboť vzhledem k totální destrukci by v Čečně nastalo bezvládné podobné Talibánu s nepředstavitelnými důsledky.

Rusko jako Saudská Arábie

Hospodářskou situaci v zemi považuje Javlinskij za velmi špatnou, neboť se drží výlučně na výnosech z vývozu ropy a zemního plynu, což ale připodobňuje zemi k Saudské Arábii. Situaci ještě zhoršuje skutečnost, že ceny na zmíněné exportní komodity ve světě rostou, přičemž podle jeho slov poslední geologické průzkumy ukazují, že Rusko disponuje největšími zásobami ropy na světě. V důsledku toho představují nyní ruské devizové rezervy neuvěřitelných 100 miliard US dolarů, s jejichž racionálním využitím si vláda neví rady. Tento stav jen podporuje autokratické tendence, nezákonnost a prohlubování korupčního prostředí. V Rusku chybí jakákoliv podpora drobného a středního podnikání, která by napomohla k rozvoji autentického kapitalismu a vytvořila by nová pracovní místa tak důležitá k odstranění hrozivé nezaměstnanosti.

Rusko do Evropské Unie

Během svého vystoupení se tento výrazně demokraticky orientovaný politik vyslovil pro perspektivní připojení Ruska k Evropské unii. Uvedl, že nechápe, jak se může na jedné straně uvažovat o vstupu Turecka do EU a na straně druhé zcela ignorovat možnost připojení mnohem významnějšího evropského státu, jakým je Rusko. Chce-li Evropská unie v budoucnu v konkurenčním střetu se Spojenými státy a se stále sílící jihovýchodní Asií obstát, musí podle něho nutně obsáhnout i Rusko s jeho ekonomickým a lidským potenciálem.

Na závěr uvedme, že v loňských parlamentních volbách ruská pravice vzhledem k roztržitosti sil neuspěla, a že letošních prezidentských volbách Javlinskij nekandidoval. V současné době zastává funkci předsedy nevládního Centra pro ekonomický a politický výzkum a je členem představenstva Mezinárodní krizové skupiny.